

کمال... آقا سید عبدالعزیز... خوب شده است...

وزیر مالیه - اینکه فرمودید رعایت ارباب استحقاق شده است...

وزیر مالیه - اینکه فرمودید رعایت ارباب استحقاق شده است... ملاحظه اشخاصیکه محتاج باین حقوق هستند...

آقا سید عبدالعزیز... در بدو تأسیس مجلس از زمان مشیرالدوله...

وزیر مالیه - معبود بنده هم همین است... آقا سید عبدالعزیز... مقصود این است...

وزیر مالیه - مقاضد ما همین است همه افراد داریم که ملک ما خراب است...

مستشار الیوم... حضرت حیدرآباد... در خصوص کسر حقوق...

مراودی... فلاح و بهبودی روزی و غیر ذلك بنویسند... روزی نام نوهی زبهاد است...

(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز یکشنبه سوم شوال المکرم

دارالافتوی ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲ و ۳ آقا میرزا ظاهر فرانت کردند... (جناب مفتون الدوله راپورت انجمن مالیه را که در این مبدین با زحمت زیاد جمع و خرج را تسویه کرده و معلومش کرور کسر را بر کرده فرانت سکرتند)

مجلس المدون... کبیرین ملک (همه اظهار تشکر کردند)

وزیر مالیه - شرحی که از طرف کبیرین مالیه داده شده فی الحقیقه هر چه من ملاحظه کردم بالاتر و بهتر از این نمیشود... (وزیر مالیه در خصوص تعدیل عینی عرض کرده ام که مالیاتی از روی تعدیل عینی نباید هیچ فایده نداد و خرج هم هینطور بوده هیچ بنای صحیحی نداشته باین ترتیب هر ضرکرم و حالوده ریفته شده همه عالم می دانند که ما بعد از این می توانیم ترقی کنیم تمام چشم های ثروت ما زیر خاک است در این مدت ما نمی دانستیم چه کنیم و بودجه مملکت منقوش بود ما مدائن ما تمام زیر خاک بوده و خاک ۱۰ از برای زراعت بهتر از هر خاک ایت و بواسطه منامه و سهل انگاری اینطور شده و حالا همه می مانند که این اولی قومی است که ما در راه ترقی برداشته ایم و باین وتیره بهمت وطن پرستان ترقیات عالیه خواهیم نمود این جرح و تعدیل علاج غوری بود که شد)

آقا سید عبدالعزیز - با اینکه این تعدیل در کبیرین شده آیا طوری است که همه ملتفت باشند که نمرض به حقوق اهل حق نشده چنانچه بعضی شهرتها داده شده بود اگر اینطور است بسیار خوب است

(گفته شد بله هینطور است)

مؤتمن المصلحت... درشت بیشتر کسر و منظور نشده است... حاج سید نصیر الله... کسر نشده است بلکه قریب یک کرور که در نظر گرفته اند برای خارج اتقایی و اهل استحقاق است که در حین لزوم ملاحظه شود

رئیس - یکی از آن قضای دیرت ندی کسر شده است ولی از ارباب استحقاق چیزی کسر نشده است بلکه مال دقت و ملاحظه شده است

توفیق خود این یک نوع استبداد است باید تا کینه کرد که قانون الطباعات نام شود و مجازات جاری کرده اما اینکه تمام تصیرات و مسئولیت را بعهده وزارت معارف گذاشتن قبول تمام قانون الطباعات این هم خارج از انصاف است حالا این روزنامه روح القدس را که توفیق کرده اند باید همه برای بدهند که چون نسبت با هیضت سوء ادب کرده است و حال آنکه در همه جا دعوی اهل حضرت مدنیس است توفیق شده است و باید مدبر آن در تحت استحقاق در آید

آقا سید حسین... مسئله فارس با آن اهمیت هیندم که طایفه اهل طایفه میگویند من نترسم... چیس اگر ما نیس دفرند اظهار کرده و حق کنند اگر معنی بیفهمند ایجاد نمایند چرا نترسد

وزیر مدون... سببی شد و رفع گردید در صورتیکه باشد برود هر گاه مافری در آن رفع بشود دیگر حق ندارند که نزنند

آقا سید حسین... در باب انتخاب کبیرین ما وره انسانی که نوشته شده خوب است رای گرفته شود

رئیس - حالا دیگر وقت نیست بماند برای فردا

حاجی مصعب ابراهیم - آخر در خصوص روزنامه چه شد

رئیس - قرار شد که خود وزیر علوم اقداماتی بنمایند تا قانون انطباعات تمام شود

حاجی سید تقی... حالا چه باید کرد تا آن وقت باز همان طور که مینوشند بنویسند

رئیس - من شخصی هستم معارف دوست و همه هم میدانند این مدارس که می بینید میدانند که من چقدر همراهی کردم حالا فرصت ندارم و تکبیک فرصت پیدا کنم همه قسم با وزیر علوم در خصوص مدارس و معارف همراهی خواهم کرد در عرض اینست که کسی در حق من گمان بدیندیفرضا نه میگویم که این روزنامه نویس ما به میکنند و از مصلحت روزنامه نویسی خارج هستند و اسرار معنی تمام حیا میگویم که روزنامه ایشان را توقیف نکنند اما از این بید آنها باید دیگر عبارات ذواتی این نسبت بدین در روز نامه نترسند و بر ضد دولت چیزی ننویسند والا اگر این دلمه چیزی نوشتند من تمام قوی مجلس حاضرم که با آنها ضایت کنم و کسی هم این گمان را نکند که من بکسی فرضی دادم یا معارف دوست نیستم امروز آثار دین ما با اندازه در خط است که نباید عبارات ذواتی این نوشته خود باید دین را تقویت کرد که بواسطه آن قوت بکچرم هر کسی در اروپا رفت و سیاحت کرد میدانند آنها اینکه دین ندارند هیچ چیز ندارند و مدعی ما ملاحظه بعضی است که خارج از ترقی نیست بلکه معنی و مد ترقی است روزهای یکشنبه در اروپا نامی مولفیت و مراعات دینی خود هستند و دست از همه منخل میکنند پس حیا دین در همه حیا است و اولی در حیا دین است و ملت و همه حیا ملت و دین است در این دین دین میگویم که بهترین جای است وقت گچی نشود مهم است

آقای حسن قلی زاده باید رای گرفت و بودجه مسلکش.

آقای میرزا ابوالحسن خان - اول باید رای گرفت درمعارض سلطنتی.

آقای حاج امام جمعه - اول درباب تذکره

چون ما تعداد نفوس ندادیم خیال اشتباه بشود دو جا است که نومه این در اینجا خیلی هستند یکی اسلامبول و یکی قفقازیه ولی مقیمین کم هستند اکثر میروند و باز عودت میکنند آنجا هائی سکه خیلی اقامت میکنند سه نقطه است یکی عراق عرب و یکی قفقاز و یکی اسلامبول در عراق که تذکره معدول نیست رویهم رفته عقیده بنده این است که مقیمین دویست هزار بشود این مثلا میزان اشخاصی است که اقامت دارند ولی ما برین فقط در راه آذربایجان لااقل صالی دویست هزار نفر میشود از نفری هم در تومان گرفته شود خیلی میشود و این بر آوردگی شده خیلی کم است در اینکه گفتند رای گرفته شود بدیهی است که عهده کار مجلس همین است جناب و توفیق الدوله این اصلاح را دوستم کرده یکی آنچه اضافه شده در این حرفی نیست و یکی هم آنچه کسر شده از بابت مخارج سلطنتی آنهم محل حرف نیست زیرا که اگر زیاد نباشد کم هم نیست اما در باب سایر ارباب حقوق اگر چه در این رای من تنها هستم ولی میگویم تا یکی یکی معلوم نشود نمی توانم رای بدهم سابقا هم گفتیم اگر زاپورت را روز بروز می آوردند گرفته میشد بهتر بود چون حالاهم وقت گذشته است اگر بخوایم یکی یکی را ملاحظه نموده رای بگیریم طول خواهد کشید تویای اشکال میشود پس امسال همین قدر بطور کلی رای گرفته شود فقط برای ایشان ولی در حال آتی باید یکی یکی بمجلس آمده رای گرفته شود.

آقای میرزا ابوالحسن خان - اگر اعتراض بر کبیسون

مالیه باشد باید اعضای کبیسون جواب بدهند و در این بی کسی صحبت نکنند.

و توفیق الدوله - فرمایش آقای حاج امام

جمعه خیلی صحیح است الان هم ارائه دادن تمام بودجه هیچ منظوری ندارد الا آنکه وقت گذشته و اما اینکه فرمودید رای برای امسال باشد مسلم است این رای برای امسال است و از برای سنوات آتی یکی یکی بمجلس خواهد آمد.

آقای حاج امام جمعه - اینکه آقای و توفیق

الدوله فرمودند صحیح است الا اینکه مقصود این است ما حقوق مردم را هر ساله جرح و تعدیل نمی کنیم اینکه میگویم یکی یکی بمجلس بیاید و رای گرفته شود برای این است که همیشه باشد.

آقای حسن قلی زاده - بموجب قانون

اساسی بودجه هر سال باید جرح و تعدیل شود و رای گرفته شود آنچه همیشه است قانون است بودجه هر سال جرح و تعدیل میشود.

آقای امام جمعه - گویا شما در گذشته سهو

کردید من نگفتم که بودجه هر سال بمجلس نیاید مقصود من این است که اگر مثلا شخصی صد تومان حقوق دارد امسال که پانجاه تومان شد هر ساله تغییر نمی کند اگر مطرح شود فقط برای این است که این شخص استحقاق دارد یا خیر ببارت دیگر مثلا کلیه این دو کسر کرده کسر شده باید قلمبندم معلوم شود تا در این راه شود و البته بودجه مالی امسال باید

مجلس آمده تحت نظر بیاید. **حاج میرزا علی آقا** - از صوابی امیرالمومنین (ع) است که انظر الی ما قال ولا تنظر الی من قال استعدما است که عرایض را گوش بدهند غرض از آوردن بودجه بمجلس بنظر من سه چیز است یکی اینکه تسویه خرج و دخل راههای کمیسیون بنظر مجلس رها بماند رای بگیرند یکی دیگر این که راه پیدا کردن دخل و کم کردن خرج را ارائه دهند دیگر اینکه ارباب حقوق از اولی حضرت گرفته تما ادنی رعیت به بینند و متنبه شوند و بجرف مردم گوش ندهند که قطع حقوق شده و بدانند این مالیات که گرفته میشود مثل این که بمفرمانند مثل زکوة و غیره بگیرند اما اگر ما مردم و زبانی این مملکت را بگیرند این مالیات به انبیا و خواجیم مالیات را ببنوانیم زکوة بگیریم زکوة گرفتن باید بشروط کوفه باشد یکی از شروط کوفه حلول حول است در صورتیکه ممالک دارای امنیت باشد کسی تقدیر نه نمیکند از تاحول حول حول و زکوة و او تعلق بگیرد به مصرف تجارت و کسب میرساند

بسیار بیسانک میدهد تا متعلق زکوة نشود یکی از چیزهایی که زکوة باو تعلق میکند انعام ثلثه است و شرطش اینست که صافه باشد در مملکت اما این شرط در اغلب بلاد نیست صاحب کوفه سفند و گاو و شتر میگوید کسب سه ماه چهار ماه علوفه دام و زکوة تعلق نگرفت پس از اینجا هم نمیتوانیم مالیات اخذ کنیم اما آنکسانیکه صاحب غلاتند اگر از آنها زکوة گرفته شود آنها هم خواهند گفت که زکوة بر ما واجب نشده بجهت این که ارباب ملک میگویند من ملک خودم را اجاره دادم بک بولی گرفتیم بر من زکوة نیست آنها که مستاجر و رعیتند میکنند اربابها ازماء مخارج فلان و فلان گرفتند اخراج آن مخارجات بشود ما با اندازه آنکه زکوة بدهیم غله گرفتیم ما این که میگوید زکوة را دادم نمیشود باو گفت که بیا ثابت کن توداده فرض این است که اگر اسم زکوة را روی مالیات بگذاریم و بخوایم با آن مالیات حفظ حدود و تقویت نموده مملکت را نگهداری کنیم نمیشود پس اگر بنا باشد حفظ مملکت محتاج بدان مالیات باشد خواه باسم زکوة که بدهند آنرا از باب زکوة حساب کند یا غیر آن باید بولی بدهند و همه باید بدانند که از باب مقدمه واجب واجب است که هر کس از مالیات خود در سال یک چیزی بدهد حال اگر علماء بفرمایند همان را از باب زکوة حساب کنند والا این بول را باید بدهند زکوة و سایر وجوهات را هم باید بمجلس ادا کنند اگر غیر از این باشد مالیات بمنزله زکوة خواسته باشید بگیرند باید آب باکی روی دست حفظ مملکت ریخت فرض اینست این سببهاست که در اینجا میشود همه جای عالم رسد و در قانون اساسی نوشته شد که این مجلس قانون مخالف شرع وضع نمیکند پس بار ارباب حقوق از اهالی و ادنی بشارت باد که این حقوقی را که میگیرند از مالیات بنا بفرموده حجة الاسلام کسب اسمش را مثل زکوة گذاشتند زکوة بمنزله چرک و دوغ است در مالک اخراج آن باعث تطهیر مال است و چرک و دوغ را شخص سیر قنی نباید بخورد حق فقرا و مساکین است چنانچه مقرر شده و بر آنها حرام است نباید بگیرند.

و توفیق الدوله - آنچه را که کمیسیون نوشته

خیلی ملاحظه کرده است در باب تسخیر امسال کمتر ملاحظه شده بواسطه این است که امسال جنس فراوان است و قیمت جنس تفاوت کرده و بواسطه تذکره هم بعضی کمیسیون ممالک بشوایه و باید تعقیق شود و مزبور بیاید.

آقای حسن قلی زاده - در مسئله تذکره

بطور اطلاقانی سخته خردم دارم نمی توانم تأیید قول و کسبالتجار را بکنم ولی باید همه بدانند اینکه هر کمیسیون منظور شده است بر حسب صورتی است که از طرف وزارت امور خارجه داده شده است و باید خیلی بیش از این باشد این صفت و هفتاد هزار تومان چیزی نیست اگر بطور صحیح ضبط شود اصناف آنچه قلم داده اند خواهد شد چیزی سخته است ترتیب صحیحی در بین نیست مثلا در اسلامبول میگویند چند هزار هستند اما از پنج هزار زیادتر تذکره نمیگیرند بعضی از قلم می افتد یا اینکه مقیم نیستند با این حال باز هم باید بیش از این باشد.

و وزیر مالیه - چون سلامتی این اول بودجه

است که بمجلس آمده است لازم است بعضی نکات توضیح شود و اینکه بعضی چیزها کمتر جمع شده همه جا معمول است که یک اندازه جمع را کمتر بر آورد می نمایند و شرح را زیادتر می نویسند که در آخر سال اسباب زحمت نشود در خصوص جنس نفسی جاما است که برگشت شده البته تفاوت برگشت نظرد خواهد شد ولی در بعضی جاما هم که سابقا بطی تسخیر شده بواسطه این بود که آنچه اجنس حکم بوده یا نبوده باید ملاحظه این ما هم بشود اما در باب تذکره همین طرز است که گفته شد بنده هم یک اندازه اطلاع دارم و آن هم یکی از کارهای کلی و چشمه های ثروت ما است که انعام باید در تحت قاعده کلی در آید ما هم در صدد اصلاح بودیم با وزیر امور خارجه مذاکره کردیم که این قدر خیلی کم است و قرار شد همه اول مرکز اصلاح شده بعد جا های دیگر اصلاح شود.

آقای محمد حسن - تسخیر در بعضی جا

تا نیست اگر بآن میزان که تسخیر شده است در تمام آن آب و خاک بآن قیمت

بمجلس آمده تحت نظر بیاید. **حاج میرزا علی آقا** - از صوابی امیرالمومنین (ع) است که انظر الی ما قال ولا تنظر الی من قال استعدما است که عرایض را گوش بدهند غرض از آوردن بودجه بمجلس بنظر من سه چیز است یکی اینکه تسویه خرج و دخل راههای کمیسیون بنظر مجلس رها بماند رای بگیرند یکی دیگر این که راه پیدا کردن دخل و کم کردن خرج را ارائه دهند دیگر اینکه ارباب حقوق از اولی حضرت گرفته تما ادنی رعیت به بینند و متنبه شوند و بجرف مردم گوش ندهند که قطع حقوق شده و بدانند این مالیات که گرفته میشود مثل این که بمفرمانند مثل زکوة و غیره بگیرند اما اگر ما مردم و زبانی این مملکت را بگیرند این مالیات به انبیا و خواجیم مالیات را ببنوانیم زکوة بگیریم زکوة گرفتن باید بشروط کوفه باشد یکی از شروط کوفه حلول حول است در صورتیکه ممالک دارای امنیت باشد کسی تقدیر نه نمیکند از تاحول حول حول و زکوة و او تعلق بگیرد به مصرف تجارت و کسب میرساند بسیار بیسانک میدهد تا متعلق زکوة نشود یکی از چیزهایی که زکوة باو تعلق میکند انعام ثلثه است و شرطش اینست که صافه باشد در مملکت اما این شرط در اغلب بلاد نیست صاحب کوفه سفند و گاو و شتر میگوید کسب سه ماه چهار ماه علوفه دام و زکوة تعلق نگرفت پس از اینجا هم نمیتوانیم مالیات اخذ کنیم اما آنکسانیکه صاحب غلاتند اگر از آنها زکوة گرفته شود آنها هم خواهند گفت که زکوة بر ما واجب نشده بجهت این که ارباب ملک میگویند من ملک خودم را اجاره دادم بک بولی گرفتیم بر من زکوة نیست آنها که مستاجر و رعیتند میکنند اربابها ازماء مخارج فلان و فلان گرفتند اخراج آن مخارجات بشود ما با اندازه آنکه زکوة بدهیم غله گرفتیم ما این که میگوید زکوة را دادم نمیشود باو گفت که بیا ثابت کن توداده فرض این است که اگر اسم زکوة را روی مالیات بگذاریم و بخوایم با آن مالیات حفظ حدود و تقویت نموده مملکت را نگهداری کنیم نمیشود پس اگر بنا باشد حفظ مملکت محتاج بدان مالیات باشد خواه باسم زکوة که بدهند آنرا از باب زکوة حساب کند یا غیر آن باید بولی بدهند و همه باید بدانند که از باب مقدمه واجب واجب است که هر کس از مالیات خود در سال یک چیزی بدهد حال اگر علماء بفرمایند همان را از باب زکوة حساب کنند والا این بول را باید بدهند زکوة و سایر وجوهات را هم باید بمجلس ادا کنند اگر غیر از این باشد مالیات بمنزله زکوة خواسته باشید بگیرند باید آب باکی روی دست حفظ مملکت ریخت فرض اینست این سببهاست که در اینجا میشود همه جای عالم رسد و در قانون اساسی نوشته شد که این مجلس قانون مخالف شرع وضع نمیکند پس بار ارباب حقوق از اهالی و ادنی بشارت باد که این حقوقی را که میگیرند از مالیات بنا بفرموده حجة الاسلام کسب اسمش را مثل زکوة گذاشتند زکوة بمنزله چرک و دوغ است در مالک اخراج آن باعث تطهیر مال است و چرک و دوغ را شخص سیر قنی نباید بخورد حق فقرا و مساکین است چنانچه مقرر شده و بر آنها حرام است نباید بگیرند.

آقای سید عبدالله مجتهد - من نگفتم که

زکوة داده باشند مقصود من این است که مثل زکوة عشر بدهند و این ترتیب از برای همه صلاح است و از روی رعیت هم داده میشود.

توسعه آن امری که در نظام مقدس پهلوی این است که از راه حقوق پداند که حقوقی را باید از روی استعانت گرفت این پول مثل پول بیت المال است هر که میگوید از برای خدمت باید بگیرد.

وزیر علوم - در خصوص بودجه عرض میکنم این مالیاتی که بعنوان خراج و مقاسمه باقی آن دانه میشود از برای یک مطلب است و آن حفظ امنیت مملکت و خود مردم است در اینصورت که دادن پول از برای تحصیل آن نتیجه است دیگر هیچ کسی انکار نخواهد کرد که بدون حق نمیتوان این پول را گرفت مگر اینکه خدمتی ننوده باشد فعلا چیزی که هست این است از اشخاصیکه بدون حق میبرند پانده از کسر شده است و این مسئله قابل مباحثه نیست.

آقای سید عبداللّه مجتهد - کمال امتنان را مردم از این زحمات دارند و امیدوارم در ظل عنایت حضرت حجة تریات فوق العاده حاصل نائیم.

وزیر علوم - مقصود این است که در این مدت نه ماه که بنده هم بوده ام در بودجه کمال دقت شده است.

وکیل التجار - اینکه وزیر مالیه فرمودند که سرچشمه های ثروت بسته شده است توضیحا عرض مینمایم که بعضی از این سرچشمهها باز شده اما از بین راه قطع و بجایای لم بزرگ میروند هر چه زودتر باید در اصلاح آن اقدام شود در خصوص تذکره هم مقبولین خارجیه همانطور است که گفته شد ولی عابرین زیاد هستند مقصود این است که دقت شود آنچه از این محل گرفته میشود بجا بیاید دولت گردد.

آقای میرزا ابوالحسن خان - مقصود این بود که بطور مالیات بگیریم و بطور خرج کنیم از مقصود خارج نشویم حالانیکه تویم دخل و خرج مساوی است بلکه یک چیزی هم اضافه است فرمایش آقای حاج امام جمعه هم صحیح است ولی در این وقت اگر قریب بخواهیم تعویق بیندازیم مالیات از میان خواهد رفت اما در باب حقوقی که کسر شده است تمام ملاحظاتی شده است از ثروت آنها و استعانت آنها اشخاصیکه خانه خودشان خوابیده و زحمت و خدمتی را متصدی نبودند همانطور که گفته شد استعانتان بقدر که منظور شده اند اندک الا با این حال این جمع و خرج را تصویب میکنند و مجلس رأی میدهد باخیر تا از این مطلب خارج شویم.

آقای سید حسن قلی زاده - برای این که خاطر و کلاهی عظام را جلب کنم لازم است که عرض نمایم در خصوص مالیه خیلی عقب افتاده ایم حتی در خصوص غله دیشب صنایع الدوله میخواهند صورت برداشته شود بعضی نطقهای تصحیح هم در موقوفش خوب است ولی در موقع ران دادن مناط نیست مثلا بازدید بنای را میشود گذاشت برای بعد درموقعی که معلوم است که نجات مملکت ما بیول است هیچ چاره نداریم جز اینکه هر چه پیش بیاید قبول نائیم من در عهد دیانت خود میگیرم و مسئولیت آنرا پیش خدا قبول میکنم که اگر تمام این افراد حقوق بیجا را ببرند و مملکت را نجات بدهند هیچ گناهی نکرده باشند فرضا اسمال دو هزار نفر از گرسنگی بمرند عقیده بنده بر این است که در مقابل حفظ مملکت نباید اهمیت داد.

حاج میرزا علی آقا - چون آقای قلی زاده

بگردد و این مطلب علمی شهرت ندارد و چون من معنی رفع شبهه عرض میکنم و درخواهد شد بهر نامه العاجیه العله تنزل بمسئله الفاضله یعنی حاجت بر تو قسم است یکی عمومی و یکی خصوصی و مثل بنزله که من ملا طیب هستم اگر نظرم بر زن اجنبی بیفتد حرام است اما همین قدر شخص سلطانی باقوم حبریه بگوید باید این زن را علاج بکنی اینجا ضرر ندارد و مجبور است بنظر کردن همین طور است در باب احتیاجات نوع که طیب میخواهد و پول میخواهد و چیزهای دیگر میخواهد پس همه اینها لازم است و نیفود گفت که تو چرا طیب شدی یا چیزی دیگر مملکت اینها را لازم دارد.

حیاط باشی - در مقررری سلطنت در مالک دیگر از قرار صد و پنجاه یک و دوست یک الی سی یک دانه میشود ولی در جاهائی است که بودجه آنجا زیاد است اما در این مملکت یک کرور کم است.

حاج امام جمعه - گمانم این است اغلب از موضوع خارج میشوند در اینکه این مملکت محتاج بیول است هیچ شبهه نیست در این مطلب هم که حفظ مملکت بست بیول است حرفی نیست و در اینکه بودجه هم تاخیر افتاده حرفی نیست و همان عذری است که توفیق الدوله آوردند صحیح است در این مطلب هم که جمعی از روی بی استعانتی می برند حرفی نیست و این که دو کرور کسر شده هم صحیح است کسی حرفی ندارد ولی من میگویم که باید این کسر را قلم بزنیم دید شاید من میخوام زیادت کسر کنم پس چرا اعتراض مینمائید و برای شخص را بجایای دیگر حمل میکنید در این صورت کسی نمیتواند رای صحیح خود را اظهار نماید من از صد هزار تومان دارائی خودم صرف نظر کرده و کالت ملت را قبول کردم که خدمت بدلت خود و وطن خود نمایم مقصود این است که اسامه چون وقت گذشته است رای داده شود در سال دیگر باید یک معین شود.

آقای سید عبداللّه مجتهد - ماها کمال امتنان را از جناب آقای حاج امام جمعه داریم و العنق مقام ایشان بالاتر از اینهاست که فرض میشود.

رئیس - البته همین طور است که فرمودید و در ایشان هم منظور است.

آقای میرزا ابوالحسن خان - کیسیون مایه حاضر است ولی یک روز در روز تمام نمیشود و کلا بیایند تمام را ببینند.

آقای حاج امام جمعه - خرید رای اسامه جایز نیست.

حاجی امجد السلطان - در تمام مالک زرم است که عمل کیسیون میاید بمجلس در این مدت خوب بود هفته به هفته بیاید بمجلس در مجلس هم کسی نمیتواند بدون اطلاع رای بدهد.

آقای سید مهلی - چون اینجا مرکز ایران است عرض میکنم و زوده میدهم تمام از شاهو گدا و ارباب حقوق که نشانی قلوبشان حاصل شود امروز مملکت برضی ما نجات یافته و جمع و خرج مملکت مساوی شد.

آقا میرزا محمود - اگر بخواهیم امروز جره جره بودجه را ببینیم نمیشود و بنده از طرف خودم میگویم که هیچ ملتفت نغواوم شد پس بیایند

مجلس است و این مطلب علمی شهرت ندارد و چون من معنی رفع شبهه عرض میکنم و درخواهد شد بهر نامه العاجیه العله تنزل بمسئله الفاضله یعنی حاجت بر تو قسم است یکی عمومی و یکی خصوصی و مثل بنزله که من ملا طیب هستم اگر نظرم بر زن اجنبی بیفتد حرام است اما همین قدر شخص سلطانی باقوم حبریه بگوید باید این زن را علاج بکنی اینجا ضرر ندارد و مجبور است بنظر کردن همین طور است در باب احتیاجات نوع که طیب میخواهد و پول میخواهد و چیزهای دیگر میخواهد پس همه اینها لازم است و نیفود گفت که تو چرا طیب شدی یا چیزی دیگر مملکت اینها را لازم دارد.

آقای سید حسن قلی زاده - این عرض که میکنم توضیح است این مطالبی هم که گفتگو شد از ادواتش این نبود آنچه که باید تمام کنیم کرده ایم اگر هم دو قلم باقی بماند بر ما نیست و نمیتواند از ادواتش نبود تمام عکس و پدید این است که بگردن و کلانداختیم و آنها مسقول هستند که دیگر تاخیر نیندند و اینکه اغلب باین عقیده هستند که اسمال بطور کلی رای داده شود حرفی نیست و اینکه گفته شد که باید بایند بایند ملاحظه شود بنده عرض میکنم که این چهارده هزار فرد است و تقریبا دو پست هزار قلم است و ممکن نیست یکی یکی ملاحظه شود و اگر که امشب میگذرد نمیشود چیزی را گذاشت.

حاجی معین التجار - قانون اساسی این است که کیسیون که معتقد میشود کار خود را بمجلس ارائه میدهد مجلس با اکثریت آراء حکم میکند یا میشود کیسیون بدون مجلس خودش رای بدهد حالا رای کیسیون برای خود کیسیون است اینکه حاج امام جمعه گفتند صحیح است مجلس باید یکی یکی را در تحت نظر آورده رای بدهد پس اسامه همان رای کیسیون اکتفا شود (گفته شد کیسیون خلاصه عمل خود را بمجلس آورده است.)

آقای رزاق فضل آقا - مجلس حالا رای فوری میدهد ولی باید بتواند که اگر فردا بد یکی زیاد میبرد کم کند.

بحر العلوم کرمانی - لاتهم من اتتت کسی را که یا اطینان حاصل کردی مهم نماز ما پاین اعضای کیسیون که در جزو و کلا هستند و قسم خورده اند اطینان داریم و دیگر اینکه جناب وزیر مالیه که محل و توفیق هستند شرح رایان کردند باین ترتیب باید رای داد.

حاج سید عبدالحسن شههالی - ادلا رحمت آنها را باید منظور داشت تا نایب آنها که افزوده شده از تفاوت عمل و تعمیر و بولات از برای اینها در مجلس رای گرفته شده فقط چیزی که هست از آنهاست که کسر کردند و آنرا چنانکه آقایان گفتند باید ملاحظه کرد و چون بقیه استعانت است بیشتر باید کسر کرد ولی باید گفت که اسمال بیشتر از این فرصت نبود برای ما ها باز ملاحظه خواهد شد و کسر می شود.

رئیس مجلس ازین بیان شما چنین معلوم میشود که شما میخواهد هر روز حقوق مردم را کسر نمائید تاخیر اینطور نیست بلکه مقصود این است این پولی که امروز باین طور گرفته میشود باید بصرف لازم برسد که خرج فسون و مواجب خدمتگزاران و غیره داده شود و مخارج بپهوده نشود و البته هر وقت که بر بودجه مملکت افزوده میشود بر مواجب اشخاص که مواجشان کم است افزوده خواهد شد و فی العنق این مقداری که اسمال کسر شده کسی است بمملکت شده است.

مخبر المملک - این همه گفتگو که شد در حقیقت در سه خصوص است یکی این که اسمال بیال بودجه تعدید شود و برای اسمال رای کسرته شود این بموجب قانون اساسی است و هر چه نیست

جلسه مجلس با پنج بجریک بر سه این
گفته که اسفل چون وقت نیست بطور
مجلس خواهد رسید و مختار است در هر
موقع که خواست رسیدگی میکند دیگر این که
مجلس باید رای گرفته شود در این باب هم همه
اتفاق دارند پس نزاع در چیست و را معطل
مستند ؟

آقای حاج امام جمعه - باز اشتباه می
شود این که گفتند مسکن نیست چهارده هزار فرد
ملاحظه شود مرض مردم امسال را باید امشب رای
داد **آقای کسی** که رای بدهد من مستم تطبیق این
حکمر شده ما هم گفتند دو هزار قلم است این
دو هزار قلم در هفت چهار ماه ممکن است
رسدگی شود .

تشریح الدوله - این فرمایشات که شده
صبح این پند بر خلاف قانون یک عرض شخصی
میگردد **آقای آقا** حاج امام جمعه و **آقای**
شهبازی را استثناء میکنم و از آن اعتراضاتی که
از بعضی ها متوجه شده است گویا از اینص اصلاح
باید که گفتند آنها که وکیل هستند و موجب
میگنیزند باید از مواج آنها هم کسر و کم شود و
فرمایش بنده و وثوق الدوله بوده بنده دو هزار
تومان مواج دارم و کسرم نشده است بر خلاف
آنها که گفته اند شش هزار تومان مواج دارد
بنده چهار هزار تومان آنرا بششیدم باشما سیکه
می گویند فرض این است که با آنچه زحمت که
اول اظهار رسد این اشتناها بشود برای چه گفته
شود که اینها نفهمیده کار کردند اگر آنها نهمیده
کار کردند پس کی نفهمیده کار کرد .

حاج محمد ابراهیم - اگر سؤال شود
دو نفر فرضاً بالرویه حقوق می برند چرا از یک
نفر کسر شده از دیگری کسر نشده است چه جواب
باید داد ؟

رئیس - شما مکر مانفت نبودید که چه گفته
شد آنچه حکمر شده از حقوق اشخاصی است که
محتاج باین نیستند و مخدراتی که حقوقشان زیاد است
و هوهر کرده اند یا کسانی که بدون استحقاق حقوق
زیاد میبرند از آنها هم یک قدری کسر شده است نه
این که از اهل استحقاق کسر شده باشد .

وثوق الدوله - این مرض بنده در جواب
حاجی سین التجر است که خواستند اعتراض قانونی
بکنند ولی وارد نیست کمیسیون باید خلاصه مطالب
و تحقیقات خود را اظهار دارد اگر بخواهد تمام
جزئیات را ارائه بدهد پس نتیجه کمیسیون چیست
مثل اینص عرضی که هزار عریضه می آید همه
از آن بمجلس می آید حالا کمیسیون تکلیف خود
رفتار کرد اگر میخواهند بجریات هم رسیدگی
نمایند با خود و کلا است اینکه گفته شد که از دو
نفر که هر دو مساوی حقوق میبرند از یک کدام از
آنها قطع شده از دیگری قطع نشده بنده میگویم
بباید در کمیسیون بشام افراد رسیدگی نمایند برای
دادن با مجلس است هر وقت میخواهد رسیدگی
کند رای بدهد .

آقای سید محمد جعفر - در اینکه امساله
وقت گذشت و باید تکلیف مالیات ولایات و غیره
مقرر نیست امشب باید رای گرفته شود
باید همین جهت صحیح است

ولی اگر بخواهید بجریات رسیده کمی نمائید محل
اشکال است .

آقای حاج امام جمعه - مقصود این که امساله
بجهت گذشتن وقت نمیشود بجریات رسیدگی کرد
باید ورقه رای منتشر شود .

(**درباب** بودجه سلطنتی رئیس اظهار داشتند
که هر کسی رای دارد یک کرور نقد و پنج
هزار خروار غنه و پنج هزار خروار کاه ورقه سفید
بیشدازد و هر کسی رای ندارد و کمتر از آن که
سیصد و شصت هزار تومان است ورقه آبی بیشدازد
در حقیقت آنچه در این باب باید گفتگوشود شده
و کمتر از یک کرور نمیشود قرارداد .)

اسدالله میرزا - بلی آنچه در این باب باید
گفتگو و مداخله شود در کمیسیون مالبه شده بخود
جناب رئیس دقت زیاد کرده اند کمتر از یک کرور
نمیشود رای داد .

احتشام الاطباء - این حقوق سلطنتی تغییر
پذیر هست یا غیر و سلاک با نژده کرور مالبه است
اگر فردا سی کرور بشود دو کرور داده میشود با غیر
میزان همین است .

(**جمعی** دیگر هم همین استفسار را کردند)
آقای سید حسن ققی زاده - باید دانست که
رای در خصوص بودجه سلطنتی سال سال تغییر پذیر است
و مثل قانون است و این دفعه سیم است که مذاکره میشود
و تغییر پذیر است ولی مثل قانون که هر وقت اقتضا
کرد تغییر می پذیرد .
(**رای** گرفته شد برای بودجه سلطنتی که سالی
یک کرور باشد هشتاد و سه رای داده شد) .

رئیس - امروز که آقایان و کلا شرفیاب
حضور هابونی شده بودند جناب حاج امام جمعه
در خصوص تشریف فرمائی شاه بمجلس عرض
کردند وزیر دربار امروز آمدند که شامیفرمایند
وقت را معین کنید آن روز که صحبت شد بنده عرض
سکرم اطاق حاضر نیست برای ده بانزده دیگر
تمام می شود حالا جواب آمده قرائت میشود .

آقای حاجی امام جمعه - بنده آنروز که
شرفیاب شدم عرض کردم سالو که می دقتم بشهد
بروسیه که رسیدم دیدم امپراطور آمد اول رفت
بمبارد و از آنجا رفت بسربازخانه سر کشی نمود
و دلجوئی داد مقصود این است که پادشاه این
طور سر پرستی رعایا را منظور میدارد چه شده
است سکه اهلحضرت تا حال یک سال است این
مجلس منعقد است تشریف نیاوردند فرمودند که
خواهم آمد .

رئیس - عرض کردند که بعد از تمام شدن
اطاق باشد حال وزیر دربار بجناب رئیس نوشته اند
قزاق شده که اهلحضرت فرمودند آمدن ما بمجلس
برای زینت نیست برای تکمیل همراهی با ملت و و کلا
است و همین فرمودند که در روز ۳ شنبه ۳ ساعت
بفروب مانده تشریف می آورند .

رئیس - چون اول بار تشریف فرمائی ایشان
است و بعضی ترتیبات لازم است خوب است بجهت
پنجشنبه باشد (**اگر** گفتند خیر همان روز ۳ شنبه
که معین شده است باشد)

رئیس - پس حالا که این طور است فرمایند بطور
تفرق العاده مجلس تشکیل می شود که در ترتیبات
مذاکره شود (**گفته** شد فردا که برای ترتیبات تشریف
فرمائی است خوب است مجلس طرف صبح باشد که

بعضی کارهای لازمه بشود)
(**ورقه** رای برای بودجه مملکتی منتشر شد)

رئیس - این رای برای بودجه مملکتی است
که بطوری که کمیسیون اصلاح کرده و رایورث
داده است رای داده شود هر کسی رای دارد
ورقه سفید بیشدازد (در این خصوص بان طوریکه
کمیسیون رایورث داده بود هفتاد و هفت رای
داده شده)

رئیس - مطبوعه نوان می شود اعتبارنامه است
از اصفهان رسیده است در باب وکالت یک نفر چه
می گوئید (**گفته** شد که سن ایشان کم است) (**۱**)
اسدالله میرزا - خوب بود این اعتبار نامه
را قبل از وقت در کمیسیون قرائت می کردند آنوقت
آن شخص را میخواستند ببینند شرایط در ایشان
موجود است یاخیر ؟

رئیس - این شخص مستقنی از توصیف است
ولی بیاره ملاحظات که بعضی از قبیل حرفها
زده شده است خواستم برای مجلس باشد هر طور
صلاح بدانند رای بدهند .

آقای سید حسن ققی زاده - پارسان بیک
شدت نظارت و دقت تمام اعتبار نامه ملاحظه می شد
که اعضای مجلس را امیدوار می کرد وکالت
یعنی اگر اعتبار صحیح می شد محل اطمینان مردم
می شد و اگر آن ماده که در قانون انتخابات
است ملاحظه میشد هرگز تقصی پیدا نمیشد از
پارسان چند ماه باین طرف نزدیک بود این مطلب
معکوس شود هر کس میباید اینجا خود رور می نشست
وکیل میشد خوب است بعدها اعتبارنامه در کمیسیون
ملاحظه شود و از آنجا باید بمجلس که بمده اسباب تولید
زحمت نشود . (**مجلس** ختم شد)

تشریف فرمائی اعلیحضرت بمجلس

شورایملی (**۲**)
بر حسب اطلاع رسمی شاهزاده کان و وزراء
امراء همگی با ایسه رسمی که معمول اعیاد بزرگ
است بعد از ظهر روز سه شنبه در عمارت بهارستان حاضر
و افواج پیاده و سواره با نظام تمام از درب اوك
هابیونی تادرب عمارت بهارستان که محل دارالشورای
مقدس می است صف کشیده و از طرف مجلس مقدس
معض تشریفات ملوکانه طاق نصرت بسیار عالی در
جلوخان عمارت بهارستان با نهایت زینت و زیب
آیین بسته و در اطاق مخصوص رسمی مجلس
تفت با شکوهی برای محل صندلی مرصع و
جلوس اهلحضرت هابونی ترتیب داده در ساعت سه
بفروب مانده موکب شهریاری با کمال اهت و شفقت
در صورتیکه اکثر شاهزادگان و وجوه چاکران دولت
ملتزم رکاب بودند از عمارت سلطنتی برای اكمال
مساهدت و مهربانی نسبت بملت خود بر کز توجه عموم
ملت یعنی مجلس مقدس شورایملی تشریف فرما شده
در عرض راه در هر چند قدم فاصله دستجات موزیک
حین عبور موکب ملوکانه بنوای زنده باد شاه و عموم
ملت به صدای زنده و جاوید باد شاهنشاه مشروطه خواهم
آواز گشته ذات مقدس شاهانه در هر چند قدم که بدستجات
نظام و سایر ملت بر میخوردند اظهار تعلق و تقد
خسروانه را بتوسط امیر بهادر جنک نسبت بآنها می
فرمودند و صدای زنده باد شاهنشاه مشروطه خواه از
هر سو بفلک میرسد قریب در ساعت ونیم بشروب مانده
موکب اعلی بهمارت بهارستان نزول اجلال و باطاق
مخصوص رسمی مجلس که عموم و کلا عظام و از طبقه

(**۱**) مقصود دکتر مصدق السلطنت است
(**۲**) شرح تشریف فرمائی شاه بمجلس بانندک
تقریری در عمارت از روزنامه مجلس اقتباس شده است